

به نام خدا

معلم توانا: نوآوری در آموزش

مولفان:

اشرف السادات واردی

آسیه حسن زاده حمیدی

سمیه دوستی پاشاکلائی

انتشارات شرفی

(با همکاری سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۳)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: واردی، اشرف السادات، ۱۳۴۷
عنوان و نام پدیدآور: معلم توانا: نوآوری در آموزش / مولفان اشرف السادات واردی، آسیه
حسن زاده حمیدی، سمیه دوستی پاشاکلائی.
مشخصات نشر: انتشارات شرفی (با همکاری سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۱۱۹ ص.
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۶۷۰-۹۶-۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: معلمان - آموزش - نوآوری
شناسه افزوده: حسن زاده حمیدی، آسیه، ۱۳۵۱
شناسه افزوده: دوستی پاشاکلائی، سمیه، ۱۳۶۱
رده بندی کنگره: PN۲۱۷۳
رده بندی دیویی: ۸۰۹/۲۱۳
شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۹۳۸۲۳
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: معلم توانا: نوآوری در آموزش
مولفان: اشرف السادات واردی - آسیه حسن زاده حمیدی - سمیه دوستی پاشاکلائی
ناشر: انتشارات شرفی (با همکاری سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرابی، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۳
چاپ: زیرجد
قیمت: ۱۱۹۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۶۷۰-۹۶-۸
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

ستایش خدایی را سزاست که غنچه ی بیان را بر لبان انسان جاری ساخت تا
بیاموزد و بیاموزاند و راه تکامل در پیش گیرد خدایی که اولین معلم بشر است و
حلاوت علم و بیان را بر کلام تشنه انسان جاری ساخت

خدایی که اول باغبان نظام هستی است که همه چیز را بر بندگانش ارزانی داشت
بی هیچ منتی و آخر باغبان هم اوست که بشر در همه حال محتاج اوست
کتابی که در اختیار شما قرار دارد از فضل پروردگار لایزال حاصل تجربیات و
همکاری از آسیه حسن زاده حمیدی، اشرف السادات واردی و سمیه دوستی پاشا
کلائی به رشته تحریر در آمده است که امیدواریم بتواند در راستای هدف تحول
بنیادین آموزش و پرورش به معلمین و آموزگاران و پدران و مادران کمک نماید تا
بتوانند برای سلامتی و نشاط دانش آموزان شاهد رشد و شکوفایی فرزندان این
مرز و بوم باشد

در پایان از راهنمایی ها، همراهی ها و همدلی های عالمانه ی دوستان و همکاران
و اساتید بزرگوار که در پیدایش این اثر از ما دریغ نفرموده اند که با نظرات، نوشته
ها و تعامل های مفید و اثر بخش خود، دریچه ای از این شیوه را بر ما گشوده اند
تا بتوانیم به نگاه و نگرشی تازه، دور دست های روشنی را به تماشا بنشینیم و
توصیف نماییم کمال تشکر و امتنان را می نمائیم

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	فصل اول: کلاس درس.....
۹	تعامل بین شخصیت و رفتار معلم.....
۱۲	شناخت اهمیت روابط معلم و دانش آموز.....
۱۴	مروری بر پژوهش در مورد رفتار معلم.....
۱۷	فصل دوم: ایجاد یک محیط یادگیری مثبت.....
۱۷	پرورش فرهنگ مثبت کلاس درس.....
۱۷	ابعاد فرهنگی مثبت گرایی.....
۲۰	قدرت تقویت مثبت در رفتار معلم.....
۲۵	پرورش آب و هوای کلاس درس حمایتی و فراگیر.....
۲۷	ارتقای مشارکت دانش آموزان از طریق رفتار مثبت معلم.....
۲۹	ایجاد اعتماد و ارتباط با دانش آموزان.....
۳۲	پرداختن به رفتار چالش برانگیز با رویکرد مثبت.....
۳۴	مطالعات موردی: اجرای موفقیت آمیز رفتار مثبت معلم.....
۳۷	فصل سوم: استراتژی های ارتباطی موثر.....
۳۷	هنر ارتباط واضح و مختصر در تدریس.....
۳۹	ارتباط غیر کلامی: تأثیر خاموش رفتار معلم.....
۴۲	گوش دادن فعال در کلاس درس: تقویت ارتباط معلم و دانش آموز.....
۴۴	استراتژی هایی برای برقراری ارتباط با انتظارات بالا.....

استفاده از فناوری برای ارتباطات پیشرفته ۴۶

پیمایش مکالمات دشوار با دانش آموزان ۴۶

استفاده از طنز و خلاقیت در آموزش ارتباطات ۴۹

استفاده از فناوری برای ارتباط موثر معلم و دانش آموز ۵۱

ایجاد خطوط باز ارتباط با والدین و همکاران ۵۳

فصل چهارم: آموزش پاسخگو: تطبیق با نیازهای دانش آموز ۵۷

شناخت و پاسخگویی به سبک های متنوع یادگیری ۵۷

آموزش متمایز: تطبیق رفتار آموزشی با نیازهای فردی ۶۰

انطباق با تنوع فرهنگی و زبانی در کلاس درس ۶۳

شیوه های تدریس فراگیر: حمایت از دانش آموزان با نیازهای ویژه ۶۵

پرداختن به نیازهای عاطفی اجتماعی از طریق آموزش پاسخگو ۶۸

انعطاف پذیری و سازگاری در رفتار معلم ۷۰

مطالعات موردی: اجرای موفق آموزش پاسخگو ۷۲

ساختار متوازن و انعطاف پذیری برای یادگیری بهینه ۷۵

فصل پنجم: ایجاد انگیزه در دانش آموزان برای موفقیت ۷۹

نقش اشتیاق معلم در انگیزش دانش آموزان ۷۹

ایجاد یک محیط کلاس درس انگیزشی ۸۱

راهبردهای پرورش انگیزه درونی در دانش آموزان ۸۴

تنظیم و برقراری ارتباط با اهداف یادگیری واضح ۸۶

شناخت و تجلیل از دستاوردهای دانش آموزان ۸۹

تشویق ذهنیت رشد از طریق رفتار معلم ۹۱

فصل ششم: مدیریت موثر چالش های کلاس درس.....	۹۵
راهبردهای مقابله با رفتار مخرب	۹۵
برخورد با تعارض و حل مسائل کلاس درس	۹۷
مدیریت زمان در کلاس درس: متعادل کردن آموزش و وظایف	۱۰۰
مدیریت استرس و فرسودگی شغلی: خودمراقبتی برای معلمان	۱۰۲
ایجاد تاب آوری در معلمان و دانش آموزان	۱۰۴
حل مشارکتی مشکل با دانش آموزان	۱۰۷
استفاده از شیوه های ترمیمی در مدیریت کلاس درس	۱۰۹
مطالعات موردی: حل موفقیت آمیز چالش های کلاس درس	۱۱۲
منابع:.....	۱۱۵

فصل اول

کلاس درس

در بافت آموزشی ایران، سبک های سنتی تدریس در طول تاریخ نقش برجسته ای داشته است. این سبک ها اغلب شامل رویکرد معلم محور می شوند، جایی که مربی نقش منبع اولیه دانش و اختیار را در کلاس درس می پذیرد (صادقی، ۱۳۹۵، ص ۷۸). رفتارهای مرتبط با سبک های تدریس سنتی ممکن است شامل سخنرانی، حفظ صریح، و پویایی سلسله مراتبی معلم و دانش آموز باشد (اعتمادزاده، ۱۳۹۸، ص ۱۱۲). درک رواج سبک های تدریس سنتی و تظاهرات رفتاری آنها برای زمینه سازی چشم انداز کلی رفتار معلمان در ایران حیاتی است.

در سال های اخیر، تأکید روزافزونی بر سبک های تدریس پیشرو و دانش آموز محور در آموزش و پرورش ایران شده است. مربیان تشویق می شوند تا رویکردهایی را اتخاذ کنند که مشارکت فعال دانش آموز، تفکر انتقادی و یادگیری مشارکتی را ترویج می کند (توکلی، ۱۳۹۹، ص ۱۳۴). رفتارهای مرتبط با این سبک ها ممکن است شامل تسهیل بحث های گروهی، گنجاندن یادگیری مبتنی بر پروژه و فراهم کردن فرصتهایی برای استقلال دانش آموز باشد (محمدپور، ۱۳۹۷، ص ۴۵). بررسی تغییر به سمت سبک های تدریس مترقی، بینش هایی را در مورد پویایی در حال تحول رفتار معلم در کلاس های درس ایرانی ارائه می دهد.

با توجه به تنوع فرهنگی در کلاس‌های درس ایرانی، معلمان اغلب از سبک‌های آموزشی میان فرهنگی برای پاسخگویی به نیازهای جمعیت دانش‌آموزی ناهمگون استفاده می‌کنند (رحمتی، ۱۳۹۰، ص ۵۶). رفتارهای مرتبط با سبک‌های آموزشی میان فرهنگی ممکن است شامل شناخت و ارزش‌گذاری تفاوت‌های فرهنگی، تطبیق مواد آموزشی برای فراگیر بودن و پرورش حس آگاهی فرهنگی در بین دانش‌آموزان باشد (نصیری، ۱۳۹۶، ص ۸۹). درک اینکه چگونه معلمان از طریق رفتارهای خود به تفاوت‌های فرهنگی می‌پردازند، برای ایجاد یک محیط یادگیری فراگیر در بافت ایرانی ضروری است.

از آنجایی که فناوری همچنان نقش مهمی در آموزش در سطح جهان ایفا می‌کند، معلمان ایرانی به طور فزاینده‌ای فناوری را در سبک‌های تدریس خود وارد می‌کنند (شکرپور و همکاران، ۲۰۲۲، ص ۱۰۲). رفتارهای مرتبط با سبک‌های آموزشی یکپارچه با فناوری ممکن است شامل استفاده از منابع دیجیتال، ارائه‌های تعاملی و ابزارهای همکاری آنلاین باشد (سلطانی‌نژاد، ۱۳۹۸، ص ۱۲۰). کاوش در تلاقی سبک‌های تدریس و فناوری، بینش‌هایی را در مورد اینکه مربیان چگونه رفتارهای خود را با اهرم پیشرفت‌های فناوری در کلاس درس ایرانی تطبیق می‌دهند، ارائه می‌کند.

رویکرد ارزشیابی در کلاس‌های درس ایرانی نیز می‌تواند بر سبک‌های تدریس و رفتارهای مربوط به آن تأثیر بگذارد. معلمان ممکن است سبک‌های تدریس ارزشیابی‌محور را اتخاذ کنند که بر آماده‌سازی دانش‌آموزان برای امتحانات یا ارزیابی‌های استاندارد تمرکز دارد (کرمی، ۱۳۹۷، ص ۷۶). رفتارهای مرتبط با این سبک ممکن است شامل فعالیت‌های تمرین و تمرین، راهبردهای تدریس امتحان‌محور و تأکید بر حفظ کردن باشد (رحیمی، ۱۳۹۹، ص ۸۸). بررسی ارتباط بین شیوه‌های ارزشیابی و سبک‌های تدریس، درک جامعی از رفتار معلمان در چشم‌انداز آموزشی ایران ارائه می‌دهد.

برنامه‌های توسعه حرفه‌ای معلمان در ایران نقشی حیاتی در شکل‌دهی سبک‌های تدریس و تظاهرات رفتاری آن دارد. مربیانی که در فرصت‌های توسعه حرفه‌ای مستمر

شرکت می‌کنند، ممکن است سبک‌های آموزشی پویاتر و سازگارتری را نشان دهند (حسینی، ۱۳۹۰، ص ۱۴۵). رفتارهای مرتبط با این ممکن است شامل تمایل به آزمایش با روش‌های آموزشی جدید، ترکیب بازخورد و شیوه‌های آموزشی تأملی باشد (عسگری، ۱۳۹۸، ص ۹۸). بررسی ارتباط بین توسعه حرفه‌ای و سبک‌های تدریس، انعطاف‌پذیری رفتار معلم را در پاسخ به پارادایم‌های آموزشی در حال تکامل روشن می‌کند.

بررسی سبک‌های تدریس و تظاهرات رفتاری آن‌ها، درک دقیقی از رفتار معلمان در کلاس‌های درس ایرانی فراهم می‌کند. سبک‌های آموزشی سنتی، پیشرو، بین‌فرهنگی، فناوری یکپارچه، ارزیابی محور و متأثر از توسعه حرفه‌ای، همگی به رفتارهای متنوعی که توسط مربیان ارائه می‌شود کمک می‌کنند. با کنکاش در این پویایی‌ها، مربیان، محققان و سیاست‌گذاران می‌توانند بینش‌های ارزشمندی در مورد ماهیت انطباقی رفتار معلم و تأثیر آن بر تجارب یادگیری دانش‌آموزان در ایران به دست آورند.

تعامل بین شخصیت و رفتار معلم

شخصیت معلم نقش مهمی در شکل دادن به پویایی کلاس درس و تأثیرگذاری بر تجارب یادگیری دانش‌آموزان دارد. در بستر آموزشی ایران، تأثیر متقابل شخصیت و رفتار معلم، پدیده‌ای پیچیده و پویا است که نیازمند کاوش است. این بخش به بررسی جنبه‌های مختلف شخصیت معلم می‌پردازد و چگونگی تعامل و تأثیر این ویژگی‌ها بر رفتار معلم در کلاس‌های درس ایرانی را بررسی می‌کند.

یکی از جنبه‌های اساسی تعامل بین شخصیت معلم و رفتار، ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی خاص و سبک‌های تدریس است. تحقیقات نشان می‌دهد که برخی ویژگی‌های شخصیتی، مانند برون‌گرایی، گشودگی، توافق‌پذیری، وظیفه‌شناسی و ثبات عاطفی می‌توانند بر نحوه برخورد معلمان با نقش‌های خود تأثیر بگذارند (بخشی، ۲۰۱۹، ص ۷۸). برای مثال، یک معلم برون‌گرا ممکن است روش‌های آموزشی تعاملی و جذاب‌تری از خود نشان دهد، در حالی که یک معلم وظیفه‌شناس ممکن است بر ساختار و سازماندهی در کلاس درس تأکید کند (حسینی و ریاضی، ۲۰۲۱، ص ۱۱۲). درک

چگونگی تجلی این ویژگی‌های شخصیتی در سبک‌های تدریس برای درک ارتباط بین شخصیت معلم و رفتار بسیار مهم است.

هوش هیجانی، یکی دیگر از ابعاد شخصیت معلم، نقش بسزایی در مدیریت کلاس درس و روابط دانش آموز و معلم دارد. معلمان با هوش هیجانی بالا برای درک و هدایت احساسات خود و دانش‌آموزانشان مجهزتر هستند (سلطانی و همکاران، ۲۰۲۰، ص ۱۳۴). این به نوبه خود بر نحوه مدیریت تعارضات، ارائه بازخورد و ایجاد یک محیط یادگیری مثبت تأثیر می‌گذارد. بررسی تأثیر هوش هیجانی بر رفتار معلم، بینش‌هایی را در مورد روش‌های ظریفی که شخصیت معلم به پویایی کلی کلاس کمک می‌کند، ارائه می‌کند.

در بافت آموزشی ایران، جایی که ارزش‌های فرهنگی نقش اساسی ایفا می‌کنند، شخصیت معلم اغلب با حساسیت فرهنگی در هم آمیخته است. معلمانی که از نظر فرهنگی حساس هستند، به احتمال زیاد رفتار خود را با هنجارها و انتظارات فرهنگی دانش‌آموزان و خانواده‌هایشان تطبیق می‌دهند (رستمی و نیا، ۲۰۱۸، ص ۹۲). این سازگاری نمودی از ویژگی‌های شخصیتی خاص است، مانند گشاده‌رویی و موافق بودن، که به توانایی معلم در جهت‌یابی مؤثر زمینه‌های فرهنگی مختلف کمک می‌کند.

کیفیت روابط معلم و دانش‌آموز عامل مهمی است که بر تجربه یادگیری تأثیر می‌گذارد و شخصیت معلم نقش اصلی را در شکل دادن به این روابط ایفا می‌کند. صمیمیت، نزدیک بودن و همدلی از ویژگی‌های شخصیتی هستند که به تعاملات مثبت معلم و دانش‌آموز کمک می‌کنند (فرید و همکاران، ۲۰۲۲، ص ۱۷۸). بررسی چگونگی تجلی این ویژگی‌ها در رفتار معلم، بینش‌های ارزشمندی را در مورد جنبه‌های ارتباطی تدریس در بافت ایرانی فراهم می‌کند. علاوه بر این، بررسی تأثیر شخصیت معلم بر مشارکت و انگیزه دانش‌آموز، درک ما را از پیامدهای گسترده‌تر تعامل بین شخصیت و رفتار افزایش می‌دهد.